

TAULA SOBRE EL MATRIARCALISME

8 abril 2026

MATRIARCALISME, NATURALISME, CATALÀ, VERNACLE (femení)	PATRIARCAL, RACIONALISME IL·LUSTRAT, RELIGIOSITAT CASTELLANISTA (masculí)
Comunalisme (comunitat), tradició comunitària, mentalitat col·lectiva (“ <i>Tu, el de can...</i> ”, “ <i>Em diuen...</i> ”) unida a lo maternal. “ <i>Fort sentiment de comunitat, cooperativisme i solidaritat local</i> ” ¹	Individualisme (societat). Mentalitat individualista (predomina el jo sobre lo col·lectiu) ² , “ <i>Me llamo...</i> ”. “ <i>Defensa de les llibertats personals, però centralització política</i> ” ³
Naturalisme.	“ <i>Culturalisme</i> ”, “ <i>culturitzar-se</i> ”.
Fixació a la Mare-Natura. L’espiritualitat matriarcal no renega del seu origen en la terra materna, en què enfonsa les seues arrels i de què procedeix (nexe entre la mare i la criatura / el fill) ⁴ .	Fixació al Pare-Llei, al Pare-Estat. Es promou la separació, a partir de l’adolescència, entre la mare i el fill mare, i de la terra, en pro de l’aventura i de conèixer altres terres.
Fixació a la terra vernacla, a la família, al clan, a la realitat de la casa, a l’hortet. Hòmens i dones treballen les terres. El territori pertany a la comunitat, al poble ⁵ . Respecte per l’ecosistema del seu entorn ⁶ . “ <i>Orgull més silencios, vinculat amb el treball, amb la cultura i amb la llengua</i> ” ⁷ .	Fixació a la raó, a l’Estat. Esperit colonitzador, de conquistador, imperialisme. “ <i>Honor agressiu i nacionalisme rígid</i> ” ⁸ .
“ <i>Tradició de govern descentralitzat, autogovern i institucions pròpies</i> ” ⁹ .	“ <i>Centralisme polític i cultural. Concentració de poder a Madrid, negació de la diversitat nacional</i> ”.
Irracionalisme (màgia, mite, utopia).	Racionalisme (el present, lo donat).
Socialisme tribal (lo autòcton, lo vernacle).	Universalitat (igualtat formal). Unitat com a sinònim d’imposició, no espontània.
Terrenal-no verbal.	Abstracte-verbal. Idees generals i conceptes abstractes. Mètodes. “ <i>Incitació al sentimentalisme superficial</i> ” ¹⁰ . Retòrica.

¹ “*Soy catalán como tú? Ni de conya*”, Donald, en Twitter, 17 de maig del 2025.

² Com a exemple, en castellà cada persona remarca el seu nom, no com el coneix la gent (començant per la família o per persones del barri): “*Me llamo...*”.

³ “*Soy catalán como tú? Ni de conya*”, Donald, en Twitter, 17 de maig del 2025.

⁴ “*Europa indígena matrilineal: los vascos*”, de Mª Carmen Basterretxea (p. 46).

⁵ “*Europa indígena matrilineal: los vascos*”, de Mª Carmen Basterretxea (p. 65).

⁶ “*Europa indígena matrilineal: los vascos*”, de Mª Carmen Basterretxea (p. 70).

⁷ “*Soy catalán como tú? Ni de conya*”, Donald, en Twitter, 17 de maig del 2025.

⁸ “*Soy catalán como tú? Ni de conya*”, Donald, en Twitter, 17 de maig del 2025.

⁹ “*Soy catalán como tú? Ni de conya*”, Donald, en Twitter, 17 de maig del 2025.

¹⁰ “*Notícia de Catalunya*”, Jaume Vicens Vives (p. 89).

<p>Religiositat matriarcal, la Mare Terra, la natura. L'Església empara el naixement de la comunitat i la comunitat, puntualment, reforma l'Església¹¹. <i>"Amor per les coses minúscules de la terra"</i>¹². Representació religiosa dramàtica i austera <i>"(cascos de plomalls, el soroll rítmic de les llances contra el terra"</i> i processons religioses de veïns i de gremis, amb un caràcter civil i local¹³, <i>"fredes"</i> o <i>"mancades de fervor patriòtic"</i>¹⁴. <i>"A Catalunya, la marededeu sol ser la Soledat: vestida de negre rigorós, sense joies ostentoses, representant el dol d'un mare poble"</i>¹⁵. Ús de la llengua catalana. Toquen els peus en terra, parlar mesurat, pluralisme.</p>	<p>Secularització. <i>"Sindicalisme messiànic dels demagogs i conservadorisme faraònic dels poderosos"</i>¹⁶. Barroquisme. Abstracció, jacobisme, uniformisme, exageració, fastuositat, espectacle de masses, de propaganda estatal i amb intenció de promoure la unitat espiritual patriarcal castellana, en què participen autoritats militars amb uniforme de gala i que presideixen les processons. <i>"Catolicisme com a identitat central"</i>¹⁷, <i>"Hermandades' basades en el model militar i del sud d'Espanya (...). les 'reines' coronades i banyades en or del model del sud"</i>, <i>"esforç físic agònic"</i>¹⁸, <i>"es ven com a 'fervor popular' (...) per ocupar l'espai públic amb una iconografia que és aliena a la tradició catalana"</i>¹⁹. La llengua oficial de tot l'Estat com a llengua de les germandats, dels goigs, etc.</p>
<p>Lo agrari i lo terrenal. El llaurador que palpa les coses. Solidaritat entre el camp i la ciutat, entre persones de tota mena, sense distinció de classes socials. Bon cor. Honradesa.</p>	<p>Lo progressiu i lo urbà. <i>"Buenrollismo"</i>. Idealisme. Persones filosòfiques. Mentira. Enveja. Adulteri. Prioritzen els vots, no les persones.</p>

¹¹ *"Notícia de Catalunya"*, Jaume Vicens Vives (p. 78).

¹² *"Notícia de Catalunya"*, Jaume Vicens Vives (p. 74).

¹³ **[VÍDEO] L'herència de la dictadura passeja per moltes processons de Setmana Santa, l'estètica franquista s'imposa a la tradició catalana** (<https://www.larepublica.cat/fixada/video-lherencia-de-la-dictadura-passeja-per-moltes-processons-de-setmana-santa-lestetica-franquista-simposa-a-la-tradicio-catalana>), article de Joan Puig, publicat en el diari digital *"La República"* el 4 d'abril del 2026. Hi accedirem el mateix dia.

¹⁴ **[REPORTATGE] L'ofensiva per espanyolitzar Catalunya, l'exemple de les processons que són transformades per la militarització i l'espanyolització** (<https://www.larepublica.cat/fixada/reportateloofensiva-per-espanyolitzar-catalunya-lexemple-de-les-processons-que-son-transformades-per-la-militaritzacio-i-lespanyolitzacio>), article de Joan Puig publicat en el diari digital *"La República"* el 5 d'abril del 2026,. El trobarem l'endemà.

¹⁵ **[VÍDEO] L'herència de la dictadura passeja per moltes processons de Setmana Santa, l'estètica franquista s'imposa a la tradició catalana** (<https://www.larepublica.cat/fixada/video-lherencia-de-la-dictadura-passeja-per-moltes-processons-de-setmana-santa-lestetica-franquista-simposa-a-la-tradicio-catalana>), article de Joan Puig, publicat en el diari digital *"La República"* el 4 d'abril del 2026.

¹⁶ *"Notícia de Catalunya"*, Jaume Vicens Vives (p. 61).

¹⁷ *"Soy catalán como tú? Ni de conya"*, Donald, en Twitter, 17 de maig del 2025.

¹⁸ **[VÍDEO] L'herència de la dictadura passeja per moltes processons de Setmana Santa, l'estètica franquista s'imposa a la tradició catalana**, article de Joan Puig, publicat en el diari digital *"La República"* el 4 d'abril del 2026. Hi accedirem el mateix dia.

¹⁹ **[REPORTATGE] L'ofensiva per espanyolitzar Catalunya, l'exemple de les processons que són transformades per la militarització i l'espanyolització**, article de Joan Puig.

Lo sensible, la sensibilitat, el panteisme. <i>“Relació directa entre el seny i la sensualitat”</i> ²⁰ . Voluntat de ser.	El racionalisme, la reducció. Afecció al dogmatisme i al fonamentalisme. Misticisme. Ascetisme.
La matèria, la potència. Persones d’espenta, amb esperit mercantívol i parlamentarista i amb bona fe. Honorabilitat en els tractes. Convéncer mitjançant els exemples. Pere el Gran (segle XIII).	La forma, l’acte, l’acció. Imposició per la força com a vehicle d’unificació. Mentalitat guerrera, disciplinada, simplista. Menyspreu o, fins i tot, persecució als altres: esperit unitarista i de casta ²¹ . <i>“Las siete partidas del rey Alfonso X el Sabio”</i> (s. XIII).
El destí (la llibertat com a necessitat per a fer-se persona). Persones lliures en terres lliures ²² .	La llibertat formal, legal. Intents d’uniformització lingüística i cultural.
La família. Mares feministes i favorables a la maternitat i a lo maternal. <i>“Guiar el clan amb una visió materna”</i> ²³ , <i>“el cordó connecta amb l’úter matern, simbolitzat també per l’interior de la cova”</i> ²⁴ . En la casa, <i>“és una dona qui dirigeix el grup de parentiu, l’economia i la transmissió de les creences”</i> ²⁵ .	Aïllament. No assimilen <i>“els corrents renovadors de l’exterior i, per això, ha esdevingut incapaç de comprendre els punts de vista dels altres”</i> ²⁶ . Esperit de guerra santa, de croada, messiànic. <i>“Santiago y cierra España”</i> ²⁷ . Tendència a l’integrisme i al fanatisme. Eixir de la cova i lluitar contra la foscor de la incultura de les cultures primitives, retardades i contra lo maternal.
El dret natural, el dret matern i dret de veïnat ²⁸ . Respecte a les característiques nacionals dels pobles que integren els dominis polítics ²⁹ . Llibertat matriarcal, en nexa amb la terra i amb lo matern.	El dret civil. Llibertat formal. L’imperi de la llei. Casta militar, burocràtica i eclesiàstica (o bé anticlericalista) ³⁰ .
El costum, les tradicions (furs). El dret consuetudinari. Interés per la convivència humana a partir de la visió materna ³¹ . Dones que organitzen festes	La llei escrita, sovint, pensant en una minoria: amiguisme.

²⁰ *“Notícia de Catalunya”*, Jaume Vicens Vives (p. 194).

²¹ *“Justificació de Catalunya”*, Josep Armengou i Feliu (p. 32).

²² *“Notícia de Catalunya”*, de Jaume Vicens Vives (p. 42).

²³ *“Europa indígena matrilineal: los vascos”*, de Mª Carmen Basterretxea (p. 21).

²⁴ *“Europa indígena matrilineal: los vascos”*, de Mª Carmen Basterretxea (p. 45).

²⁵ *“Europa indígena matrilineal: los vascos”*, de Mª Carmen Basterretxea (p. 78).

²⁶ *“Justificació de Catalunya”*, Josep Armengou i Feliu (p. 34).

²⁷ *“Justificació de Catalunya”*, Josep Armengou i Feliu (p. 110).

²⁸ *“Europa indígena matrilineal: los vascos”*, de Mª Carmen Basterretxea (p. 83). Ací l’antropòloga escriu sobre el dret de veïnat.

²⁹ *“Notícia de Catalunya”*, de Jaume Vicens Vives (p. 124).

³⁰ Segons el govern siga de dretes (o moderat) o bé d’esquerres i suposadament progressista.

³¹ *“Europa indígena matrilineal: los vascos”*, de Mª Carmen Basterretxea (pp. 56 i 58).

tradicionals (com ara, de barri) o d'amics ³²	
L'esdevenir, estar, "estacions". "La vida com un sistema dinàmic i interrelacionat" ³³ .	L'ésser, lo lineal, realitzar-se, fer.
El verb (dinàmic).	El nom (estàtic).
El temps, la Mare, lo fosc, la nit, l'ombra, la terra.	L'espai, el Pare, la claror, el dia, la netedat, el cel.
Confiança en la Mare Natura, en la Mare Terra. "Mare de Déu", "Nostra Senyora" (reben el tractament de vós com també els sants) ³⁴ .	Desconfiança en la vida, competició.
L'existència concreta, per estacions.	L'essència civil.
Lo femení, lo maternal. L'home se'n va viure a ca la dona.	Lo masculí, lo paternal.
Lo oral i lo auditiu. Poble "de conveniències" ³⁵ . La dona té la darrera paraula, però sol consultar el punt de vista del marit.	Lo anal, lo agressiu. O u o l'altre: tots dos no poden ³⁶ . "Porcojonismo", "Lo que dice el cura, va a misa". Poble "de conviccions" ³⁷ .
Constitució de fraternitat (homosexualitat).	Repressió de l'homosexualitat i de lo no heterosexual.
La dona omnipotent / bruixa (ambivalència).	La dona com a "complement" de l'home. Cercar "el teu tros" / "la mitjana". "Donjoanisme cavalleresc oficial en el patriarcalisme" ³⁸ .
La dona "salva" l'home.	Heroisme patriarcal (l'heroi cavalleresc "salva" la dona) o, per exemple, un poble en zona rural i pagana. La dona entesa com una possessió de l'home ³⁹
Cosmomorfisme.	Antropomorfisme.
Lo auditiu-tàctil.	Lo visual-ascensional.

³² U dels participants en l'estudi sobre el matriarcalisme, Joan Llàcer, el 21 de novembre del 2020 ens comentà que foren dones qui organitzaren un grup de WhatsApp d'estudiants que, feia més de cinquanta anys, havien anat a la Facultat.

³³ "Europa indígena matrilineal: los vascos", de Mª Carmen Basterretxea (pp. 26-27).

³⁴ En castellà, Nostra Senyora, majoritàriament, se la tracta de verge ("Virgen") i de tu (com també es fa als sants).

³⁵ "Justificació de Catalunya", Josep Armengou i Feliu (p. 72).

³⁶ En estiu del 2013, un jove castellanoparlant, qui era fill d'un home que portava un restaurant d'Alaquàs, em digué, en castellà, "¡O tú o yo: los dos no podemos!". Un altre dia, em digué "¡Por cojones!", és a dir, "¡Per collons!". Segons em comentà un cambrer, aquest xicot desestabilitzava el grup de treballadors. Igualment, el pare, mijtançant el seu deixar fer, ho posava fàcil al fill.

Adduirem que el 13 d'agost del 2024 consultarem "porcojonismo" en Internet i hi havia quatre pàgines en Google i un poc més; mentres que "percollonisme" només apareixia en sis entrades i, per tant, no ocupava ni una pàgina completa.

³⁷ "Justificació de Catalunya", Josep Armengou i Feliu (p. 72).

³⁸ "El matriarcalismo vasco", Andrés Ortiz-Osés junt amb Franz-Karl Mayr (p. 52, nota 50).

³⁹ Hi ha la frase castellana "La maté porque era mía", la qual indica que la dona pot aplegar a ser una mena de propietat del marit, de l'home.

Sedentarisme. L'aurador, jardiner, comerciant, mecenes, prostituta. El treball com a signe d'elecció ⁴⁰ .	Nomadisme. Pastor, transhumant, conquistador, caçador, lladre, lladrona. El treball com a castic divinal.
Ritualisme (folklore, simbolisme).	Ètica formal (principis).
Estructura social lligadora. Lligam. Sentiment de pertinença a la terra i <i>"al grup que ens cuida i que cuidem"</i> ⁴¹ . Estar. No trencar amb la tradició. Lligam a la realitat del temps.	Desarrelament de l'estructura social. Trencar amb el passat, eixir de la cova. Retòrica, superficialisme. Expansionisme acompanyat d'esperit militar i messianisme.
Totemisme: dicotomies rígides bo / roïn.	Flexibilitat (distinció).
Valors transpersonals.	Valors personals-existencials.
Identitat grupal. Els uns es relacionen amb els altres, <i>"no per la terra, sinó per llur condició humana"</i> ⁴² .	Inidentitat.
Corporativisme (la societat entesa com un cos).	Distinció jo / societat.
Unitarisme (esperit / matèria, Déu / ésser humà), <i>"la terra i el firmament conformen un tot, un contínuum"</i> ⁴³ .	Separació (esperit / matèria, Déu / ésser humà).
Catolicisme naturalista. L'Església com a corporació. La Mare Terra. Naturalisme. Oracions autòctones (per exemple, per a dormir) ⁴⁴ . Els cultes se situen en llocs concrets i pròxims ⁴⁵ .	<i>"Protestantisme"</i> (racionalització). Catolicisme de l'universalisme de les colonitzacions. Oracions oficials eclesials. Adoctrinament i manaments de línia castellana i patriarcal: <i>"se sustenten en creences coercitives (...) i afimen que la vida és una vall de llàgrimes a què hem vingut a patir"</i> ⁴⁶ .
La tecnologia i lo tècnic estan al servici de la comunitat.	La persona està al servici de la tecnologia (p.e. bancs i comerços).
Mà esquerra; ventre, fertilitat, ovulació, gestació.	Mà dreta; justícia, dret civil, llei.
<i>"Posseeixen un coneixement genuí de la sexualitat"</i> ⁴⁷ . <i>"Nedar com una granota"</i> ⁴⁸ .	Repressió de l'educació sexual, fins i tot, a nivell simbòlic; sovint, en nexa amb la tecnologia i amb la ciència, però

⁴⁰ *"Notícia de Catalunya"*, Jaume Vicens Vives (p. 46). Ambdues concepcions figuren en la mateixa pàgina.

⁴¹ *"Europa indígena matrilineal: los vascos"*, de Mª Carmen Basterretxea (p. 11).

⁴² *"Notícia de Catalunya"*, Jaume Vicens Vives.

⁴³ *"Europa indígena matrilineal: los vascos"*, de Mª Carmen Basterretxea (p. 44).

⁴⁴ *"Europa indígena matrilineal: los vascos"*, de Mª Carmen Basterretxea (p. 59). Així, com si fos d'un text d'una rondalla, l'antropòloga comenta que, *"En Berratua, a 200 metres de l'ermita de Magdalena, hi ha un pou l'aigua del qual es considerava guaridora per a les malalties de la pell"* (p. 60).

⁴⁵ *"Europa indígena matrilineal: los vascos"*, de Mª Carmen Basterretxea (p. 59).

⁴⁶ *"Europa indígena matrilineal: los vascos"*, de Mª Carmen Basterretxea (p. 64).

⁴⁷ *"Europa indígena matrilineal: los vascos"*, de Mª Carmen Basterretxea (p. 43).

⁴⁸ *"Europa indígena matrilineal: los vascos"*, de Mª Carmen Basterretxea (p. 52). Aquesta expressió figura en l'obra *"Enciclopèdia de la Fantasia Popular Catalana"*, de Joan Soler i Amigó (en l'entrada *"Granota"*). L'antropòloga basca considera que la granota simbolitza el sexe femení.

